

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (seitsmes koda)

2. märts 2017¹

Eelotsusetaotlus — Tarbijakaitse — Direktiiv 2011/83/EL — Artikkel 21 — Telefonikõne — Telefoniliini haldamine kaupleja poolt selleks, et tarbija saaks temaga seoses sõlmitud lepinguga ühendust võtta — Keeld kohaldada põhitariifist suuremat tariifi — Mõiste „põhitariif“

Kohtuasjas C-568/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Landgericht Stuttgarti (Stuttgarti esimese astme kohus, Saksamaa) 15. oktoobri 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. novembril 2015, menetluses

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV

versus

comtech GmbH,

EUROOPA KOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: koja president A. Prechal (ettekandja), kohtunikud C. Toader ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV, esindajad: *Rechtsanwalt* M. Ross ja *Rechtsanwalt* M. Hammer,
- Eesti valitsus, esindaja: K. Kraavi-Käerdi,
- Leedu valitsus, esindajad: D. Kriaučiūnas ja K. Mickutė,
- Madalmaade valitsus, esindajad: J. Langer ja M. Bulterman,
- Soome valitsus, esindaja: S. Hartikainen,
- Euroopa Komisjon, esindajad: D. Roussanov ja S. Grünheid,

¹ — Kohtumenetluse keel: saksa.

olles 10. novembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiivi 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT 2011, L 304, lk 64), artiklit 21.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV, mis on oma liikmete ehk ühingute ja ettevõtjate kaubandushuvide edendamise ühing, ning Saksa äriühing comtech GmbH, kes tegeleb elektri- ja elektroonikaseadmete turustamisega, seoses telefonikõnede tariifiga, mida nimetatud äriühing müügijärgse teenuse raames kohaldab.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2011/83 artikkel 1 määratleb direktiivi eesmärgi järgmiselt:
„Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kõrge tarbijakaitse taseme saavutamise kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, ühtlustades tarbijate ja kauplejate vahel sõlmitud lepinguid käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide teatavaid aspekte.“
- 4 Direktiivi artikli 6 „Teavitamisnõuded kauglepingute ja väljaspool äriruume sõlmitud lepingute puhul“ lõikes 1 on sätestatud:
„Enne tarbija sidumist kauglepingu või väljaspool äriruume sõlmitava lepingu või vastava pakkumisega esitab kaupleja tarbijale selgel ja arusaadaval viisil järgmise teabe:
[...]
f) kaugsidevahendi kasutamise maksumus lepingu sõlmimiseks, kui seda maksumust ei arvutata põhitariifi alusel;
[...]"
- 5 Direktiivi artikli 13 lõige 1 sätestab:
„Kaupleja tagastab kõik tarbijalt saadud maksed, sealhulgas (kui see on asjakohane) tarnekulud, põhjendamatu viivituse ja igal juhul hiljemalt 14 päeva jooksul päevast, mil ta saab teada tarbija otsusest lepingust taganeda vastavalt artiklile 11.“
- 6 Direktiivi 2011/83 artikkel 19 näeb ette:
„Liikmesriigid keelavad kauplejal nõuda teatud maksevahendite kasutamise eest tarbijatelt tasu, mis ületab kaupleja kulutusi sellise vahendi kasutamise eest.“

- 7 Direktiivi artikkel 21 „Telefonikõned“ on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tagavad, et kui kaupleja haldab telefoniliini selleks, et temaga saaks seoses sõlmitud lepinguga telefoni teel ühendust võtta, ei pea tarbija kauplejaga ühendust võttes maksma rohkem kui põhitariifi järgi.

Esimene lõik ei piira telekommunikatsiooniteenuste osutaja õigust selliste kõnede eest tasu võtta.“

Saksa õigus

- 8 Tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch) § 312a „Tarbijalepingute puhul kohaldatavad üldised kohustused ja põhimõtted; tasude kokku leppimise piirid“ näeb ette:

„[...]“

- (5) Kokkulepe, millega tarbijat kohustatakse maksma tasu selle eest, et ta helistab kauplejale küsimuste esitamiseks või selgituste saamiseks kauplejaga sõlmitud lepingu kohta telefoninumbri, mille kaupleja teeb tarbijale sel eesmärgil kättesaadavaks, on tühine, kui asjaomane kokkulepitud tasu on suurem kui tasu pelgalt telekommunikatsiooniteenuse kasutamise eest. Kui kokkulepe on esimese lause põhjal tühine, ei ole tarbijal ka telekommunikatsiooniteenuse osutaja ees kohustust sellise kõne eest tasuda. Telekommunikatsiooniteenuse osutajal on õigus nõuda tasu pelgalt telekommunikatsiooniteenuse kasutamise eest kauplejalt, kes sõlmis tarbijaga tühise kokkuleppe.

[...]“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 9 Comtech teavitab oma veebisaidil telefoninumbri, mis võimaldab pöörduda klientide poole ja mis on eelkõige mõeldud klientidele, kes on juba sõlminud ostulepingu ning soovivad saada selgitusi või esitada kaebuse. See telefoninumber on 0180-algusega number, mida Saksamaal üldiselt kasutatakse tugiteenuste jaoks ja millel on üks siseriiklik tariif. Helistamise tasu sellele, niinimetatud mittegeograafilisele telefoninumbriks on suurem kui helistamisel tasu tavalisele, niinimetatud geograafilisele laua- või mobiiltelefoninumbriks. Eelotsusetaotlusest nähtub, et kõne eest comtech'i 0180-algusega telefoninumbriks tuleb tasuda lauatelefonilt helistades 0,14 eurot minutis ja mobiiltelefonilt helistades 0,42 eurot minutis.
- 10 Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Maini arvates on sellise abitelefoniini kättesaadavaks tegemine, millele helistamisel peab maksma suuremat tasu kui tavaliste kõnede eest, ebaaus kaubandustava, mis rikub tsiviilseadustiku § 312a lõiget 5. Sel põhjusel nõudis comtech vaidlustatud praktika lõpetamist ning pöördus Landgericht Stuttgarti (Stuttgarti esimese astme kohus, Saksamaa).
- 11 Comtech väitis, et tsiviilseadustiku § 312a lõige 5 koosmõjus direktiivi 2011/83 artikliga 21 eeldab, et asjaomane kaupleja ei teeni abitelefoniini abil kasumit. Järelikult ei ole nende sätetega vastuolus, kui tasu abitelefoniinile tehtud kõnede eest on suurem kui niinimetatud tavakõnede eest, selleks et võimaldada kauplejal hüvitada sellise liini kättesaadavaks tegemise kulusid, teenimata sellest siiski kasumit.
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et põhikohtuasja lahendamiseks on vaja tõlgendada tsiviilseadustiku § 312a lõikes 5 esinevat mõistet „tasu pelgalt telekommunikatsiooniteenuse kasutamise eest“. Kuna abitelefoniinide tariife, nagu on kõne all põhikohtuasjas, on direktiivi 2011/83 artikli 21

kohaselt Euroopa tasandil ühtlustatud, tuleb tõlgendada ka viimati nimetatud artiklit. Selles on eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates aga ette nähtud, et tarbija ei ole kohustatud maksma pärast lepingu sõlmimist telefoni teel ühenduse võtmise eest rohkem kui põhitariifi järgi.

- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul oli Saksa seadusandja eesmärk takistada kauplejatel kasumi teenimist mittegeograafilise abitelefoniini kättesaadavaks tegemisega. Direktiivi 2011/83 artikli 21 ja järelikult tsiviilseadustiku § 312a lõike 5 sellise tõlgenduse puhul ei ole välistatud, et tarbija maksab mittegeograafilisele liinile helistamisel rohkem kui tavakõnede eest, tingimusel et vastavad tulud ei ületa sellise liini kättesaadavaks tegemise maksumust.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib aga, kas mõiste „põhitariif“ tõlgendus, mis on kitsam eelmises punktis toodud tõlgendusest, on tarbijale suurema kaitse tagamiseks nõutav. Sellisel juhul ei ole kasumi puudumine piisav, kuna põhikohtuasjas kõne all olevale liinile tehtavad kõned võivad alati maksta rohkem kui tavaliiinile tehtavad kõned. Artikli 21 sõnastus ja eesmärk toetavad sellist tõlgendust.
- 15 Neil asjaoludel otsustas Landgericht Stuttgart (Stuttgarti esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi [2011/83] artikli 21 esimest lõiku tuleb tõlgendada nii, et kui kaupleja on teinud kättesaadavaks telefoniliini, et temaga saaks tarbija seoses sõlmitud lepinguga telefoni teel ühendust võtta, siis tarbijale kauplejaga ühenduse võtmisel arvestatud tasu ei tohi olla suurem hinnast, mille ta maksaks helistamisel tavalisele (geograafilisele) laua- või mobiiltelefoninumbrile?

2. Kas direktiivi [2011/83] artikli 21 esimese lõiguga on vastuolus selline siseriikliku õiguse säte, mille kohaselt juhtudel, kui kaupleja teeb teenuse erinumbri (0180-algusega) kättesaadavaks selleks, et temaga saaks seoses sõlmitud lepinguga telefoni teel ühendust võtta, peab tarbija maksma telekommunikatsiooniteenuste osutaja poolt asjaomase telekommunikatsiooniteenuse kasutamise eest arvestatud tasu, ja seda isegi siis, kui see tasu on suurem hinnast, mille tarbija oleks pidanud maksma helistamisel tavalisele (geograafilisele) laua- või mobiiltelefoninumbrile?

Ega eelnimetatud siseriikliku õiguse säte ei ole direktiivi [2011/83] artikli 21 esimese lõiguga vastuolus vähemasti siis, kui telekommunikatsiooniteenuste osutaja ei loovuta kauplejale osa summast, mida ta nõuab tarbijalt erinumbrile helistamise eest?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib esitatud küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, sisuliselt teada, kas direktiivi 2011/83 artiklis 21 osutatud mõistet „põhitariif“ tuleb tõlgendada nii, et tasu kõne eest, mis on seotud sõlmitud lepinguga ja mis on tehtud kaupleja hallatud abitelefoniinile, ei tohi olla suurem tavalisele geograafilisele laua- või mobiiltelefoninumbrile helistamise tasust, ning kas sellega seoses omab tähtsust, kas kaupleja teenib abitelefoniiniga kasumit või mitte.
- 17 Direktiivi 2011/83 artikli 21 esimese lõigu kohaselt tagavad liikmesriigid, et kui kaupleja haldab telefoniliini selleks, et temaga saaks seoses sõlmitud lepinguga telefoni teel ühendust võtta, ei pea tarbija sellele liinile helistades maksma rohkem kui põhitariifi järgi.
- 18 Selles artiklis osutatud mõistet „põhitariif“ ei ole direktiivis 2011/83 aga määratletud.
- 19 Neil asjaoludel tuleb antud mõiste tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramisel lähtuda selle tavakeele tähendusest, võttes arvesse mõiste kasutamise konteksti ja nende õigusaktide eesmarke, mille osa see mõiste on (vt selle kohta kohtuotsus, 5.10.2016, TMD, C-412/15, EU:C:2016:738, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 20 Mis puudutab tavatähendust, siis mõiste „põhitariif“ viitab tavakõne jaoks kehtestatud tariifile. Tuleb kindlaks teha, kas direktiivi 2011/83 artikli 21 kontekst ja eesmärk võimaldavad jõuda järeldusele, et selles artiklis kasutatakse seda mõistet tavatähenduses.
- 21 Konteksti kohta, millesse see artikkel asetub, tuleb märkida, et mõiste „põhitariif“ esineb samuti direktiivi artikli 6 lõike 1 punktis f. Nimetatud säte näeb ette, et kauplejal on kohustus teavitada tarbijat sellest, kui kaugsidevahendi kasutamise maksumus lepingu sõlmimiseks arvutatakse muul alusel kui põhitariif.
- 22 Kuna asjaoludest ei nähtu vastupidist, tuleneb nimetatud sättest, et selles sättes osutatud põhitariif vastab tavalise telefonikõne tavalisele tasule, milleks tarbija peab valmis olema, ning selleks ei ole vaja, et kaupleja teavitab antud tasust tarbijat.
- 23 Kuigi direktiivi 2011/83 artikkel 6 puudutab lepingueelset staadiumi, sisaldab mõiste „põhitariif“ selline tõlgendus juhiseid, kuidas tõlgendada direktiivi artiklis 21 viidatud sama mõistet, mis on seotud lepingu sõlmimise järgse staadiumiga. Nimelt on oluline, et oma õiguste teostamiseks saaks tarbija kasutada telefoniliini, mille kaupleja on talle kättesaadavaks teinud, makstes tavalist tasu.
- 24 Lisaks nähtub mitmest direktiivi 2011/83 artiklist, et kui tarbija teostab selle direktiiviga kehtestatud õigusi, ei ole tal põhimõtteliselt kohustust tasuda muid tasusid peale tavaliste tasude, ning järelikult jääb võimalik lisatasu kaupleja kanda.
- 25 Nii sätestab direktiivi artikkel 19 teatud maksevahendi kasutamise kohta, et „liikmesriigid keelavad kauplejalte nõuda teatud maksevahendite kasutamise eest tarbijatelt tasu, mis ületab kaupleja kulutusi sellise vahendi kasutamise eest“.
- 26 Direktiivi artikli 13 lõige 1 näeb omakorda ette, et kui tarbija kasutab oma lepingust taganemise õigust, siis kaupleja tagastab kõik tarbijalt saadud maksed, sealhulgas tarnekulud. Euroopa Kohus on taganemisõigusega seoses – nagu see esines Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivis 97/7/EÜ tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral (EÜT 1997, L 144, lk 19; ELT eriväljaanne 15/03, lk 319), mis eelnes direktiivile 2011/83 – juba otsustanud, et müüjal ei ole üldjuhul võimalust nõuda tarbijalt sidevahendi abil sõlmitud lepingu alusel saadud asja kasutamise eest hüvitist, kui tarbija kasutas tähtaegselt oma õigust lepingust taganeda (vt selle kohta kohtuotsus, 3.9.2009, Messner, C-489/07, EU:C:2009:502, punkt 29). Lisaks sellele ei ole kauplejal õigust nõuda kauba kättetoimetamiskulusid tarbijalt, kui tarbija on kasutanud taganemisõigust (vt selle kohta kohtuotsus, 15.4.2010, Heinrich Heine, C-511/08, EU:C:2010:189, punkt 59).
- 27 Järelikult tuleneb kontekstist, millesse direktiivi 2011/83 artikkel 21 asetub, et mõistega „põhitariif“ peetakse silmas telefonikõne tavatariifi, ilma lisatasuta tarbijale.
- 28 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktist 32 märkis, väljendab taoline tõlgendus samuti direktiivi 2011/83 eesmärki, mis on aidata kaasa kõrgetasemelisele tarbijakaitsele, nagu sellele on viidatud direktiivi põhjendustes 3–5 ja 7 ning artiklis 1. Peale selle on tarbijakaitse liidu poliitikates kehtestatud ETLT artikli 169 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 38.
- 29 Kui tõlgendada mõistet „põhitariif“ nii, et kauplejal on õigus arvestada suuremat tariifi kui tariif kõne eest geograafilisele laua- või mobiiltelefoninumbrile, siis see hoiab tarbijaid tagasi abitelefoniini kasutamast, et saada sõlmitud lepinguga seotud teavet või teostada nende õigusi eelkõige seoses garantii ja taganemisega.
- 30 See, et direktiivi 2011/83 artikli 21 teise lõigu alusel on telefoniteenuste osutajatel õigus võtta tarbijatelt telefonikõnede eest tasu, ei mõjuta eespool toodud kaalutlusi, tingimusel et arvestatud summa ei ületa tavalist tasu, mida tarbijad oleksid tavakõne eest maksnud.

- 31 Sellest tuleneb, et kaupleja võib tarbija kanda jätta üksnes tasu, mis ei ületa tasu tavalise telefonikõne eest. Järelikult seni, kuni sellest piirangust on kinni peetud, ei oma tähtsust asjaolu, kas kaupleja teenib mittegeograafilist abitelefoniini kasutades kasumit või mitte.
- 32 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et esitatud küsimustele tuleb vastata, et direktiivi 2011/83 artiklis 21 viidatud mõistet „põhitariif“ tuleb tõlgendada nii, et tasu kõne eest, mis on seotud sõlmitud lepinguga ja mis on tehtud kaupleja hallatud abitelefoniinile, ei tohi olla suurem tavalisele geograafilisele laua- või mobiiltelefoninumbrile helistamise tasust. Kui sellest piirangust on kinni peetud, ei oma tähtsust asjaolu, kas kaupleja teenib mittegeograafilist abitelefoniini kasutades kasumit või mitte.

Kohtukulud

- 33 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (seitsmes koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiivi 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ, artiklis 21 osutatud mõistet „põhitariif“ tuleb tõlgendada nii, et tasu kõne eest, mis on seotud sõlmitud lepinguga ja mis on tehtud kaupleja hallatud abitelefoniinile, ei tohi olla suurem tavalisele geograafilisele laua- või mobiiltelefoninumbrile helistamise tasust. Kui sellest piirangust on kinni peetud, ei oma tähtsust asjaolu, kas kaupleja teenib mittegeograafilist abitelefoniini kasutades kasumit või mitte.

Allkirjad